

Продановић М. Посматрање уметности: одабрани радови, 2008 – 2011.: Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац, 15. април – 15. мај 2011. – Горњи Милановац: Музеј рудничко-таковског краја. – С. 14–18; **4.** *Продановић М.* Сад у Венециј. Роман / Пер. из сербської Н. Білик // Всесвіт. – 2009. - № 5-6. – С. 3-105; **5.** *Продановић М.* Ультрамарин. Роман / Пер. из сербської Л. Недашківської. – К.: Темпора, 2013; **6.** Розмова з Мілетою Продановичем // Украс: історія, культура, мистецтво. Українсько-сербський збірник. – 2008. – Вип. 1 (3). – С. 73–96; **7.** *Руднев В.П.* Словарь культуры XX века [Текст]. – М.: Амограф, 1999; **8.** *Сиваченко Г.М.* Парадокси словацького роману. – К., 1993; **9.** *Татаренко А.* Поетика форми в прозі постмодернізму (досвід сербської літератури). – Львів, 2010; **10.** *Тимашков А.С.* К истории определения понятия интермедиальности в зарубежной [электронный ресурс] / А.С. Тимашков. – Режим доступа к статье : http://www.spbric.org/PDF/tim08_1.pdf; **11.** Энциклопедический словарь юного художника / Под ред. М.В. Алпатова – М., 1983; **12.** *Božović G.* Književnost je najbolji proizvod srpskog društva [digitalni resurs] / G. Božović. – <http://www.plastelin.com/content/view/16/89/>; **13.** *Vujičić M.* Andeo za masna i pijana usta – Intervju: Mileta Prodanović, književnik i slikar [digitalni resurs] / M. Vujičić. – <http://www.plastelin.com/content/view/362/89/>.

Булаховська Ю.Л. (Київ, Україна)

Спільне й відмінне в російському, українському й циганському романсі

У статті Ю.Л.Булаховської робиться філологічна спроба пояснити специфіку національного романсу (російського, українського і циганського) на слова відомих письменників.

Ключові слова: романс, національна специфіка.

В статье Ю.Л.Булаховской делается филологическая попытка объяснить специфику национального романса (русского, украинского и цыганского) на слова известных писателей.

Ключевые слова: романс, национальная специфика.

In this article by Julia Bulakhovska is the philological attempt to explain the peculiarities of the national romance (russian, ukrainian and gipsy) by famous poets is being made.

Key words: romance, national peculiarities.

У чому (з моєї точки зору) полягає специфіка (спільне й відмінне) в російському, українському й циганському романсі, на слова відомих поетів?

Читаючи неодноразово кваліфіковані філологічні розвідки на тему поезії, покладених в основу цих романсів або відповідних частин поем, я замислилася над цим питанням? Чому я (як читач), навіть не звертаючи увагу на мову, безпомилково можу сказати, що це романс

російський, а не український або циганський?

Звернімось до конкретних поетичних прикладів. Відомий вірш О.С.Пушкіна «Зимняя дорога»:

По дороге зимней, скучной
Тройка борзая бежит,
Колокольчик однозвучный
Утомительно гремит.
Что-то слышится родное
В долгих песнях ямщика:
То раздолье удалое,
То сердечная тоска

– безперечно романс російський; романс (на слова В.І.Заремби) «Дивлюсь я на небо, та й думку гадаю, чому я не сокіл, чому не літаю?» - безперечно романс український, а от романс – «Разбей бокал свой, - всё равно вся жизнь уже разбита!» - це романс циганський. До цього можна додати романс на слова М.О.Апухтіна: «...были когда-то и вы – рысаками, и кучеров вы имели лихих, Ваша хозяйка состарилась с вами, пара гнедых, ай да пара гнедых...» - це романс російський. Хіба про коней у дорозі не йдеться у багатьох творах на циганську тематику? Хіба соколів в небі багато тільки в Україні, а Місяцем милуються лише тут? До речі, про коня виразно говориться у М.Ю.Лермонтова в його поемі «Демон» на Кавказький сюжет «...скаун лихой, ты господина из боя вынес, как стела, но злая пуля осетина его во мраке догнала...»? Хіба про чорного ворона можна почути лише в українських приказках: «ворона кряче, ворона кряче: чому сумний ти сидиш, козаче, хіба у дівки, що «изменила», такі ж розкішні і чорні крила?».

Мабуть що, образність національного романсу, впливає на слухача (звичайно, в досконалому художньому втіленні) якимось комплексно, подібно до твору музичного, що впливає на психологію читача і без слів?

Треба думати, що ми сприймаємо романс комплексно: і мовно, і з образотворчого боку, і з погляду його поетичної ритмомелодики. Величезну роль в плані психологічному відіграє і наша літературна, та й фольклорна традиція.

Цей фактор, безперечно, має значення і для художнього перекладу, і для музичного оформлення тексту, якщо його ще традиційно не було. Грає роль, мабуть, і виконання співака із відповідною манерою виконання: (із смутком довгої одноманітної дороги) (та співом «ямщика» в російському варіанті); милуванням соколом в Небі з його прагненням до височини і циганським «бокальним» темпераментом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пушкин А.С. Полное собрание сочинений: в 10-ти т. – М.-Л.: Изд-во Академии наук СССР, 1949. – Т. 2. – С. 346; 2. Заремба Владислав Іванович // Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 5. – С. 191.

Булаховська Ю.Л. (Київ, Україна)

Про вірші-присвяти видатним державним діячам й іншим відомим письменникам (на матеріалі російської й української літератур)

У даній статті йдеться про “поетичні присвяти” одного відомого автора – іншому, таким чином, виразніше постає літературне обличчя самого автора та його “літературного адресата”, з точки зору ідейної й художньої.

Ключові слова: *поетична присвята; літературне обличчя.*

В данной статье речь идёт о роли “поэтических посвящений” одних известных авторов – другим: то ли из родной своей литературы, то ли из другой – родственной. С помощью таких посвящений чётче вырисовывается литературный облик как самого автора посвящения, так и его литературного адресата.

Ключевые слова: *поэтическое посвящение; литературный облик.*

The contents of this article is the juxtaposition of poetry of two authors: the first – as the author of poetry deducation; the other – as the object of deducation from the point of view of the idea and artistic.

Key words: *poetry – deducation; the point of view of idea and artistic.*

Я, в процесі своєї багаторічної наукової і педагогічної діяльності, неодноразово звертала увагу на те, що серед віршів і в поемах видатних письменників (у даному разі російських і українських) найкраще запам'ятовуються рядки (наче афоризми), присвячені іншим видатним письменникам або видатним державним діячам.

Справа в тому, на мій погляд, що тут органічно вимальовується «подвійна картина»: погляди і почуття даного письменника і «портрет» (поданий ним) іншого літературного діяча або діяча ,суспільного,звичайно ж, на тлі історичної доби і ширшого взагалі суспільного звучання.

Зроблю спробу продемонструвати це, скажімо, на матеріалі деяких «письменницьких присвят» О.С. Пушкіна і його ж «безпосередніх поетичних замальовок», що стосується постаті Петра Першого (яким він цікавився в розрізі історичному) і постаті Івана Мазепи («у парі» з Петром Першим).